

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 „
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és ünnep utáni napok kivételével.

Ezerkötő és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Az ezerkötő kőiratai visszatérnek vagy megvásárolásuk nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A magyar gazdaszövetség.

A Magyar Gazdaszövetségnek tartott közgyűlése teszi időszerűvé, hogy ezen folyton izmosodó gazdátársadalmi szervezettel foglalkozzunk. A közgyűlésnek kimagasló eseménye volt Darányi Ignác volt földmívelésügyi miniszter elnöknek megnyitó beszéde. Darányi aktív miniszter korában is sokszor felhasználta az alkalmat, hogy a szövetség elnöki székéből tegyen fontos életbevágó nyilatkozatot. Ezúttal is úgy volt. Erős logikával verte vissza azt a neveléses vádat, hogy a drágaságnak a magas vám védelem, vagy az agrár törekvések érvényesülése lenne az oka. A drágaság szerinte is a kartellek és a közvetítő kereskedelemnek az eredménye. Érintette Darányi beszédén továbbá a parcellázás és telepítés dolgát is, hangsúlyozva azt a rég ismert óhaját, hogy a parcellázásokat és telepítéseket állami ellenőrzés alá kell helyezni, végül a magyar gazdák választási szervezkedéséről beszélt, kijelentve azt, hogy a gazdák nem akarnak külön pártpolitikai töredéket alkotni, hanem csak a meglévő pártpolitikai kereteken belül tö-

rekszenek a gazda érdekek fokozottabb érvényesülésére.

Darányi miniszternek ez a beszéde is eléggé világos volt arra, hogy a Magyar Gazdaszövetség munkásságának mik az irányító eszméi. De még inkább megvilágította azt az a beszámoló, amit Bernát István igazgató terjesztett elő a közgyűlésen. A szövetség legfőbb törekvését ma is a kis emberek anyagi és erkölcsi érdekének a védelme képezi. A folyton szaporodó gazdakörök és szövetkezetek révén folytatja munkáját leginkább a Gazdaszövetség, amelynek méreteit csak akkor láthatjuk egész világosan, ha beletekintünk egy-egy nagyobb szövetkezeti központ évi jelentésébe. Ekkor láthatjuk, hogy a hitelviszonyok javítására a fogyasztási és értékesítés szervezésére mi minden történt az utóbbi évek folyamán s mekkora eredménnyel dicsekedhetik már is a Magyar Gazdaszövetség, amely a szövetkezeti és gazdaköri szervezkedés munkáját nemcsak, hogy kezdeményezte, de sok tekintetben ma is irányozza.

Az elmúlt év folyamán sokat foglalkozott a szövetség a homestead kérdésével. E fontos kérdésben teljesen körvonalazta álláspontját. Minden további lé-

pés már most a törvényhozás feladata lesz. Figyelmet érdemel a szövetségnek a földbérlo szövetkezetek terjesztésére irányuló akciója is, nemkülönben az a mozgalom, amit a visszavándorlók letelepülésének helyes mederbe való terelése érdekében indított. A kis emberek dolgain kívül foglalkozik a szövetség a közép birtokos osztály helyzetével is, amelynek alapos megvitatása céljából már a múlt év folyamán országos gyűlést akart egybehívni, sajnos, a folyton vajudó politikai helyzet elodázta ezt a fontos gyűlést.

A Magyar Gazdaszövetségnek azonban nemcsak szorosan vett gazdasági, hanem kulturális feladatai is vannak. A szövetség testéből egész serege fakadt az új, fiatal hajtásoknak, amilyen például az országos Széchenyi szövetség, melynek fiatal tagjai teljesen a gazdaszövetség szellemében működnek. Ez az ifjú gárda egész seregét rendezte az elmúlt év folyamán az ismeretterjesztő és hazafias munkára serkentő gyűléseknek és előadásoknak. Ugyanígy megemlíthetjük a szövetkezeti női ligát is, amely nap-nap után több gyöngéd lelkű apostolt nevel az altruisztikus törekvéseknek. Ha

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Üstökös-láz.

Az emberek mégis csak szeretik az életet, bármennyire igyekeznek is a pessimista filozofia ennek értékét a minimumra redukálni. Hiába, már a görögök szerint is az élet a legtöbb jó, azért legnagyobb büntetés ennek elvétele, miután minden jó ehhez van kötve.

Kitűnik ezen állítás igazsága abból, hogy minden oly jelenség, legyen az földi vagy égi, amely az életet látszik veszélyeztetni, kinos aggodalommal, gyötörő halálfélelemmel, rémülettel tölti el az embereket. Növekszik ezen félelem akkor, ha feltűnik, még tökéletesen meg nem magyarázott égi jelenséggel állunk szemben. A műveletlen, vad népek halálos félelemmel rejtőznek el napfogyatkozás alkalmával, mert megvannak győződve, hogy most vége a világnak. A művelt ember azonban pontosan tudja ennek kezdetét és végét s mint a csillagászatban általánosan már tökéletesen megmagyarázott jelenséget szemléli. Hiszen Oppolzer „Kanon der Finsternissen“ című nagyművében 2000 évig pontosan ki vannak számítva a fogyatkozások.

Megtélemlítő természeti jelenségek, még a

földrengés, vulkánikus kitörés. Es bizony nem ok nélkül. Alig van rá eset, hogy e megrázóan nagyszzerű tűnemények emberáldozatot ne követelnének. Hiszen elég csak a legutóbbi évek eseményeire gondolni, hogy ez állítás szomorú igazságait belássuk.

Et umk venio ad fortissimum. Most jön a java. A világ vége. »Dies irae, dies illa, solvat seculum in favilla...« idézi Flammarion »A világ vége« című munkájában.

A múlt század elején következtettek először a világ végének lehetőségére. Ennek alapját egy eléggé meg nem értett, csak fölületesen ismert elméleti csillagászati probléma okozta. Földünk tengelye ugyanis 23 és fél fokkal hajlik a pályasíkhoz. E hajlást csillagászatilag az ekliptika ferdeségének nevezzük. Ez magyarázza meg az évszakokat. Ha csak tíz fok volna ez, mint a Jupiter bolygónál, úgy örök tavasz virulna ránk. Ha ellen 0 fok, úgy állandóan perzselő meleg uralkodnék. Nos hát kiderült elméleti kutatások alapján, hogy ezen elhajlás nem állandó. Ebből persze azt következtették, hogy így lehet idő, hogy a ferdeség oly nagy lesz, hogy örök tél borul az emberiségre, mindinkább közelebb mennek lakni az egyenlítőhöz, míg végre az utolsó ember ott is megfagy.

Igen ám, de azt meg már igen sokan nem hitték, hogy a zseniális csillagász kimutatta,

hogy az ekliptika ferdesége csak 3 fokon belül változhatik. Vagyis bizonyos periodikus változások évezredek alatt lehetnek az évszakokban, de ezek meghatározott időnként vissza-
 térnek.

No, de újabb világfélelem szállotta meg az embereket a múlt századból üstökösök megjelenésével. Es hogy ezen időben igen sok háború is volt, a köznép e két jelenség egyidejűségét hiszi. Ha tehát üstökösöt lát, akkor bizonyosra veszi a háborút. Még ezer szerencse, hogy nem tavaly tette látogatását Halley a szerb rakoncátlanok idején, mert bizony a Duna vize nem mosta volna le a szegény fejéről, hogy ő hozza a veszedelmet. Hej, hogy átkozták volna a családok ezrei a szegény üstökösöt, amely elvégre is nem tehet róla, hogy ő is ott lézeng a világűrben.

Hanem annyi bizonyos, hogy jó volna már minél hamarabb túl lenni ezen az üstökös-lázon, mert valósággal idegessé lesz a szakember azoktól, amit újságokban a tisztes multu Halley üstököséről olvas és amiket embertársaitól hall.

Az a csóva!... Az a csóva!... Némely ember ezt úgy képzei, mint egy bőszerű tavaszi gallért, amelyet mikor nagy lendítéssel magunk körül csavarunk, vesszük észre, hogy mellettünk levő embertársunkat is belefoglaltuk. Így kanyarítaná be földünket is az a nagy

Legjobban ajánlható az uri közönségnek ruhabetérszerzésre-

MITTEILER EDE

ANGOL DIVAT FÉRFISZABÓ-CÉG

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

Nagyvárad,
Rákóczi-ut(Uri casino épület)
Telefon 520.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít férfi-öltönyöket s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — Női costumeket valódi angol SZÖVETEK nagy választékban

hozzá vesszük ehhez a szövetség közreműködésével létrejött számos népkönyvtárat s a szövetség által kiosztott tengeri sok ismeretterjesztő könyvet, némi fogalmat alkothatunk a szövetség kulturális munkásságáról.

Dívatos jelszóként hangzik ma ország-szerte a nemzeti munkára való felhívás. Éppen azoknak, akik e jelszóval legújabbban kacérkodni szeretnek, ajánljuk a figyelmébe, hogy a nemzeti munkának már régóta megvan a tűzhelye a Magyar Gazdaszövetségben, amely Széchenyi István gróf és Károly Sándor gróf eszméit szem előtt tartva, nemes hagyományait ápolva, ugyancsak derekasan kiveszi a részét a magyar nép anyagi és erkölcsi újjászületésére irányuló munkából, a nemzeti nagyság épületének alkotó munkájára.

A politikai hírek.

A király összehívta az országgyűlést.

Gróf Khuen-Héderváry miniszterelnök ma reggel titkára, dr. Bárczy István kíséretében Bécsbe érkezett és délelőtt külön kihallgatáson volt a királynál. Ezen az audiencián a miniszterelnök jelentést téve a politikai helyzetről, előterjesztette aláírás végett az országgyűlés összehívásáról szóló királyi kéziratot, amely június huszonkettedikére hívja össze az országgyűlést. Ennek a királyi összehívásnak az alapján a miniszterelnök mint belügyminiszter még ma kiadja a választások kiírására vonatkozó körrendeletét, amely a

választások idejéül a június 2-ika és 11-ike között tíz napot állapítja meg. Ugy az összehívó királyi kéziratot, mint a választásokat elrendelő belügyminiszteri körrendeletet a hivatalos lap legközelebb fogja publikálni.

Miniszterek Bécsben.

Ma délbén Bécsbe érkeztek Hieronymi kereskedelmi miniszter és gróf Serényi Béla földmívelésügyi miniszter, mindketten a vadászkiállítás megnyitására.

A közös miniszteri tanácskozás.

Megerősítik, hogy a közös miniszteri tanácskozás e hó 17-én Budapesten fog lefolyni.

Khuen a királynál.

Bécsből jelentik: Gróf Khuen Héderváry Károly miniszterelnök ma reggel titkára dr. Bárczy István kíséretében 7 órakor Bruckon át a személyvonattal ideérkezett. A miniszterelnök délelőtt 10 órakor rövid látogatást tett Bienerth osztrák miniszterelnöknél, azután Barian báró közös pénzügyminiszterelnök audienciájának ideje még nem volt megállapítva, amennyiben a miniszterelnök nem kért audienciát, hanem csak jelentette a királynak, hogy Bécsben van és amennyiben kívánja, rendelkezésére áll. A király Schönbrunnban tartózkodik és később a miniszterelnököt értesítették, hogy a király magánkihallgatásra hívja meg. Déli 12 órakor fogadta a király gróf Khuen-Héderváry miniszterelnököt Schönbrunnban magánkihallgatáson. A miniszterelnök a politikai helyzetről tett jelentést és a választások kiírásáról előterjesztést. A miniszterelnök 4 óra 50 perckor délután Budapestre utazik vissza.

Khuen-Héderváry miniszterelnök mai kihallgatása alkalmával a király elé terjesztette immár a királyi kéziratnak a szövegét, mely az országgyűlést június 22-ikére összehívja. A király elfogadta a kéziratot, melylyel egyidejűleg jelenik meg a hivatalos lapban az a belügyminiszteri rendelet, mely a választások megejtésére határidőül a június 2-től 11-ig terjedő időt tűzi ki.

Ezzel a választás formszerűleg és hivatalosan el lesz rendelve. Khuen a délután öt órai vonattal visszautazik Budapestre.

A király Budapesten.

A miniszterelnök fogadta a »Bud. Tud.« képviselőjét, akinek kijelentette, hogy az új választások kiírására és az országgyűlés egybe-hívására vonatkozó akták hivatalos uton kerülnek vissza Budapestre; az erre vonatkozó közlemény alkalmasint a hivatalos lap holnapi számában fog megjelenni. Arra a kérdésre, mikor érkezik a király Budapestre, a miniszterelnök azt válaszolta, hogy ő felsége nem, mint eredetileg tervben volt, 9-én, hanem 11-én érkezik Budapestre.

Héderváry audienciái.

A miniszterelnök a király audienciája után a következőket mondta az újságíróknak:

— A választások június 1—10 között mennek végbe. Az erre vonatkozó királyi kézirat, mivel csak az aláírásról van szó, vasárnap, esetleg a hétfői hivatalos lapban fog megjelenni. A Házat június 21-én tehát törvényes időben hívja össze. Most még nem utazom haza, mert ő felsége Ferenc Ferdinánd audiencián óhajt fogadni, előbb tehát odamegyek, de aztán elutazom.

Délután a trónörökösnel volt kihallgatáson a miniszterelnök.

csóva s aztán vinné magával, vinné... az óperenciás tengereken is tul.

Más ember olyanforma hatásnak gondolja ezt a csóvát, mint azt az állatot, amely penetráns bűzével a csendesen alvó tyukokat, baromfiakat a ketreben elszédíti. Ilyen bűzös és veszélyes illat volna az a cyán, amelyet a ravasz csóva, közelünkbe lopózván, egyszerre csak ránk lövelne, amelytől már időnk sem volna a papnál, és az anyakönyvvezetőnél halálunkat bejelenteni, mert minden ember a másvilágon ébredne fel.

Tegyük fel, hogy abba a rettenetesnek hitt csóvába kerülünk. Nos, az a jelenség tárná elénk, nagyban, mint hogy ha egy hatalmas szunyograjon ágyugolyót lőnének keresztül. Azt hiszem nem az ágyugolyónak lenne baja. De hát még azt sem tudjuk biztosan, hogy tényleg ponderabilis anyagból áll-e az a csóva? A legvalószínűbb elmélet szerint a csóva csak villamos fénytűnemény, mely az erős nap-sütés következtében jó létre a napközben.

Mi lesz május 19-én? Kérdik sokan. A felelet igen egyszerű. Ha be lesz borulva semmi sem. Ha derült lesz az égboltozat, úgy akkor, valamint ez előtt és után is több nappal eszténként szabad szemmel is látható lesz az üstökös. Tisztán csak ez a jelentősége ezen napoknak. Mert hiszen üstökös mindig van az égboltozatban, csak hogy ezek 99%-a csakis távcsővel látható. Hiszen csillagdáknak (nálunk az ógyallai, kalocsai és kiskartali, továbbá herényi, asztrofizikai observatóriumok) egyik speciális műszere az üstököskereső, amellyel derült, nyári estéken, míg más ember napi mu-

kája után elfáradva nyugodtan alussza az igazak álmát, ők napnyugtától napkeltség nagy türelemmel kutatják át az égboltozatot.

Lehet tehát részünk május közepén szép fénytűneményben s aug. 14-én és nov. 20-án esetleg sűrűbb csillaghullásban, ami a múlt századbeli tapasztalatok után be szokott következni üstökös megjelenés, illetve közelség után.

Ma már egyébként elméleti szempontból van az üstökösnek jelentősége. A külső bolygót Neptunt ugyanis az Uranuszra gyakorolt pályaháborgásból számított ki Leverrier a híres francia matematikus és fedezte fel az égboltozatban Galle berlini csillagász 1844-ben. Ezzel a módszerrel azonban még külsőbb bolygót nem tudunk feltalálni, noha egyes jelenségekből azt kell következtetnünk, hogy még van. Kövesligethy Radó, a budapesti egyetem kiváló csillagász tanára s az ógyallai observatórium igazgatója lepte meg a világot azon zseniális gondolattal, hogy egy esetleges külsőbb bolygó helyét abból a pályá eltérítésből lehetne megállapítani, amelyet az a bolygó-rendszerünkben megjelenő üstökösre gyakorol. Ime így fogják be az üstökös a tudomány szolgálatába.

Aki egyébként az üstökösökkel, vagy a hogy újabban hírlapilag nevezik az ég vándoraival bővebb ismeretségbe akar jönni, annak ajánlhatom Darvai Mór »Üstökösök, meteorok« c. művét, amely a Természettudományi Társulat kiadásában még a múlt század 90-es éveiben jelent meg.

Makay István.

Mangra Vazul programbeszéde.

Szakadó esőben, de elég nagy érdeklődés mellett tartotta meg tegnap délelőtti programbeszédét Mangra Vazul a magyarcsékei kerület munkapárti jelöltje. Mangra beszéde elé minden felől nagy érdeklődéssel tekintettek és sokat vártak tőle, mert itt remélték megtudni azt az indokot, ami ezt az azelőtt nagy nemzetiségi férfiut mostani lépésére készítette. A képviselő jelölt beszéde valóban meglepő volt, mert olyan dolgokat is mondott, amilyeneket nemzetiségi vezetők eddig nem igen hallottunk.

A programbeszédéről tudósítónk a következőket jelenti:

Mangra Vazul gör. kel. vikárius többet magával Nagyváradról négy kocsin indult el Magyarcsékére. Utközben Tasádfőn több közjegyzőség választói csatlakoztak hozzá s az így alaposan megnövekedett kísérettel déli 11 órakor érkeztek Magyarcsékére, ahol már szintén nagy csoportja a választóknak várta őket. A gyűlés megnyílása után Mangra azonnal megkezdte programbeszédét.

Beszéde elején mint minden munkapárti jelölt a koalíció működését vette szigorú kri-

A Berger Paula utóda cég értesítése.

Nagyságos asszonyom!

Párisi és bécsi elegáns modellekkel berendezett női kalap áruháza Szent János-utca 1. szám, ugyanott, a hol eddig volt, abban az épületben található.

Tisztelettel
Berger Paula utóda
női kalap divatterme
Szent János-utca 1. szám alatt.
Kérem a cégre figyelni.

tika alá, majd a nemzeti munkapárt nagy fontosságú hivatását fejteti.

Ezután rátér a tulajdonképeni programjára. Kijelenti, hogy ő mint a munkapárt híve is a békét jött hirdetni a román és magyarok között. *Főtitelen híve az egységes magyar állameszmének*, ezzel szemben azonban tiltakozik az ellen a ráfogás ellen, hogy ő elszakadt volna testvéreitől és renegáttá lett volna, mert ezt nem tudná meg tenni semmi féle politikai felfogásért sem. Most azonban a jelenlegi kormány oly álláspontot helyezkedett, amely megkívánja, hogy a felajánlott baráti kezdet ne utasítsák vissza. Eddig a koalíció alatt veszedelem fenyegette a magyar-román barátságot, ezzel a veszedelemmel szemben helyt kell foglalni.

Nagy ballépést követek el a nemzetiségi, hogy már eddig nem csatlakoztak a kormány mellé. A másik ballépés volt a nagy-szebeni gyűlés határozata, melyen Erdély autonómiája vissza szerzésének kérdését feszegették, holott ez már régen befejezett dolog, melyet az egész nemzet intézett el. Ennek a kérdésnek feszegetése tette eddig bizalmatlanná a kormányt a nemzetiségekkel szemben. Emiatt nem szavaztak bizalmat a kormánynak, erre pedig nem volt okuk.

Minden tekintetben elfogadja a munkapárt programját, mert ebben látja dűlőre jutni a román kultur-érdekeket. Tisza Istvánt és politikáját dicsőíti, hogy megpendítette a román magyar barátság megerősítését és megakadályozza a nemzetiségek elnyomását. Fejti, hogy a jelenlegi kormány milyen előnyöket biztosít a nemzetiségek számára. A választó jog hívének vallja magát demokratikus szellemben. Beszédét a következő szavakkal fejezi be.

— Itt meglátta az én szemem, hogy az ország sorsáról van szó s ez arra késztetett, hogy én is porondra lépjek.

Mangra beszédét általános éljenzéssel fogadták. Mangra után Komsa dr és Roxin esperes tartottak beszédeket, románul is tolmácsolván azt, amit Mangra magyarul elmondott. Végül a kitartásra és együtt működésre hívta Beliczay Andor pártelnök a megjelenteket, akik általános éljenzéssel bucsúztak el a jelöltől. A programbeszéd a legnagyobb rendben lett megtartva.

Városi közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap, május 6-án tartotta rendes havi ülését.

A tanácskozás csendes lefolyású volt s a rendes folyó ügyeken kívül alig volt érdemlegesebb elintézni való.

Hlatky Endre főispán elnöklése alatt Rimler Károly polgármester, Bordé Ferenc főjegyző, dr Thury Kálmán v. főügyész, dr Mayer László v. főorvos, Varró Domokos kir. műszaki tanácsos, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Némethy István kir. pénzügyigazgató helyettes, Baróthy Pál kir. ügyész, továbbá Rádl Ödön, dr Hoványi Géza, dr Berkovics Ferenc, dr Adorján Emil, Miskolczy Barna, Sulyok István és Jurcskay Barna előadó.

Első s rban a polgármester havi jelentése került a bizottság elé. A jelentés érdekesebb adatait a következőkben adjuk:

A közegészségügyi állapot április hónap kedvezőtlen volt, amennyiben a halálozások

száma felülmulta a születések számát. A fertőző betegségek közül a kanyaró lépett fel nagyobb mérvben; áprilisban 219 volt a bejelentett esetek száma, 12 halálozással.

Az iskolák közül a Ritoók Zsigmond-utcai fiúiskola, a templomtéri és kaszárnya-utcai óvoda és a kert-utcai magán óvoda 2 hétre hatóságilag bezárattott néhány napra és fertőtleníttve lett.

A többi fertőző betegségek száma csökkent. A járványkórházban ápolás alatt volt 43 fertőző beteg. A gyermekkórházban ápoltak 63 fekvő beteg, a bejáró betegek száma 356 volt.

Született 70 fiú, 70 leány, összesen 140 gyerek.

Elhalt 75 fi és 67 nő, összesen 142 egyén. Városrészenként elhalt: Újvárosban 24, Olasziban 36, Váralja-Velencén 34, a kórházakban 48.

Öt éven aluli gyermek 62 halt el.

A közbiztonsági állapot áprilisban normális volt. Lopás 85, sikkasztás 13, csalás 8, jogtalan elcsátítás 8, hamis pénz forgalomba hozatala 5, ingó vagyon rongálás 10, súlyos testi sértés 10, könnyű testi sértés 14 és magánlak megsértése 3 esetben volt bejelentve.

A nyomozás 109 esetben sikeres, 47 esetben sikertelen volt.

Letartóztatva volt 98 egyén, ezek közül eltoloncoltatott 84 egyén. Kihágási feljelentés 965 esetben tettett. Kivándorlás nem fordult elő.

A közadók április havi bevételi eredménye kedvezőtlen volt, mert 11793 korona 60 fill. kevesebb kincstári adó folyt be, mint a múlt év megfelelő időszakában.

A polgármester jelentését tudomásul vették.

A nagyvárad i. sz. káptalannak az Incze László és társa cég építkezése ügyében beadott felebbezését elutasították.

A többi apróbb ügyek után a tanfelügyelő terjesztett elő néhány fontosabb ügyet.

Rátkay József tanító korpótlékának összegére nézve a város és Rátkay József ellenkező véleményben vannak. Rátkay József ellenkező től járó 700 korona korpótlékon kívül jogot formál az államtól részére járó 300 korona korpótlékre, vagyis összesen évi 1000 korona korpótlékre, míg a város azon álláspontot foglalja el, hogy az állam által adott 300 korona a városi pénztárt illeti, mert a város már gondoskodott a korpótlékról. Rátkay József a város ezen határozatát megfellebbezte, de a közigazgatási bizottság a felebbezést elutasította.

Előterjesztette a kir. tanfelügyelő, hogy Fenyő Aranka polgári iskolai tanítónő és Róth Mór elemi iskolai tanító megválasztását a közoktatási miniszter megsemmisítette.

A tanfelügyelő javaslatára új választást rendelt el a közigazgatási bizottság a régi pályázat alapján s a választás vezetésére Szirmai Miksa segédtanfelügyelőt küldte ki.

A feltételes szabadon bocsátás felett ítélkező bizottságba Hlatky Endre főispán helyére Rádl Ödön választotta a város részéről a közigazgatási bizottság.

Ezzel véget ért az ülés.

Hangverseny a Szigligeti-színházban.

Báró Vay Arnoldné, Veres Endréné és a honvédek mai hangversenye, dr Miskolczy Ferenc és Hlatky Endre főispánok védnöksége alatt, kimagasló eseményt jelent városunk zenei életében. Ilyen nagyszabású és érdekes hangversenyben a közönségnek ritkán van része s akik a mai hangversenyt tervezték és rendezik, nagy szolgálatot tettek a művészetnek.

De nemcsak a művészetnek, hanem a jótekonyságnak is. Városunk két emberbaráti intézménye: a Városi Árvaház és a Tüdőbetegek Üdülőhelye javára lesz szánva a jövedelem s

aki a hangversenyen részt vesz, nemcsak kiváló műélvezetben részesül, hanem a jótekonyságot is szolgálja.

A hangversenyre már eddig sok jegyet előjegyeztek; a rendezőség kéri, hogy az előjegyzett jegyeket szíveskedjenek az illetőknél, szombaton délelőtt 10 óráig a Szigligeti-színház pénztáránál átvenni, mivel az ezen ideig ki nem váltott jegyek el fognak adatni.

A hangversenye jegyek előre válthatók d. e. 9—12 ig és d. u. 3—6 ig a színház nap-pali pénztáránál és este az esti pénztáránál.

A hangverseny este nyolc órakor kezdődik.

Herceg Ferenc akinek eredetileg szándéka volt a hangversenyen felolvasással részt venni, utolsó percben közölte, hogy legnagyobb sajnálatára körbejött akadályok gátolják a hangversenyen való megjelenésben. Helyette a honvédekarnak jutott nagyobb szerep.

A részletes műsor a következő lesz:

1. *Kücken*: Erdei nagy nyitány. Előadja: Dezséri Bachó István vezetése alatt a budapesti I. kerületi honvédekarnak.

2. *Saint-saens*. Áriák a »Sámson és Delila« c. operából:

a) Sámson el fog jönni . . .
b) Kinyíl szívem neked . . . Előadja dr Veress Endréné énekművésznő Zongorán kíséri dr Papp Alajos.

3. *Mozart*: Zongoraverseny A-dur. Allegro-Andante-Presto. Előadja özv. báró Vay Arnoldné Mikes Sarolta grófnő zongoraművésznő. Kíséri a honvédekarnak.

4. *Meyerbeer*: Fides nagy börtön-áriája a »Proféta« c. operából. Előadja dr Veress Endréné énekművésznő. Zongorán kíséri dr Papp Alajos.

5. *Dworak*: A vízi rém. Szimfonikus költemény. Előadja dezséri Bachó István vezetése alatt a honvédekarnak.

6. a) *Schumann*: Nachtstück.
b) *Corelli-friedenthal*: Caprice de Concert. Előadja özv. báró Vay Arnoldné Mikes Sarolt grófnő zongoraművésznő. Kíséri a honvédekarnak.

7. *Liszt*: 11-ik magyar rapszódia. Dezséri Bachó István karnagy vezetése alatt a budapesti I. kerületi honvédekarnak.

Helyárak:

Nagy páholy: 30 kor. Földszinti és emeleti páholy: 20 kor. Zsölé 6 kor. Kőrszék: 4 kor. Támlásszék: 2 kor. 50 fill. Másodemeleti erkély I sor 2 kor., többi sorok: 1 kor. Földszinti állóhely: 1 kor. Diák- és katonajegy: 60 fill. Karzati állóhely: 40 fill.

Tisza István

az asszonyok szavazati jogáról.

Ugrán történt ez az érdekes kis epizód, a mikor Tisza István mondta a programbeszédét. A geszti földesur a feleségével érkezett szomszédos birtokáról. Rozoga, mult századbeli brunduziumon jött, amelybe alaposan becsurgott a zuhogó eső, mert ugyancsak szakadt a májusi áldás, amelytől bőrig — sőt ugrai dialektus szerint bürig — ázott a darutollas bandérium. Az öreg batár bekanyarodott a község házára. Az udvaron a hűs zápor verte a sok ködmént meg szuszamányt. A választók mintegy három-négyszázán kitartóan vártak a hidegben, sárban és az esőben.

Tisza bement a jegyző irodájába, ahol Bölöny Józseffel tanácskozott, a felesége meg Bölöny Józsefnével a szomszéd szobában melegegett. A gyűlésteremben akarták megtartani a munkapárti alakulást s ott kellett volna Tiszának el-

mondani a programját. De a terem kicsiny, szűk s fele se fért volna be a választóknak. Az udvaron fázlódó magyarok hát elkezdtek mozgolódni s követeket küldtek Katona Imre jegyzőhöz, hogy az udvaron tartsák a gyűlést:

— Itt mondja el a beszédét a méltóságos ur!
— kiáltozták az atyafiak, akik a pártjában nem kegyelmes urazzák Tiszát.

— Az udvaron tessék beszélni, mink is akarjuk hallani!

Tisza István az ajtóba állott s onnan nézgette hosszasan a sűrű záporhordó felhőket. Aztán megbeszélte a dolgot feleségével és Bölönyi-nével:

— Hát kérem, döntsének az asszonyok. Az udvaron beszéljek vagy a teremben?

Tiszáné világért sem akart beleegyezni, hogy a csunya esőben álljon ki az ura. Ezer érve volt: meghül, bereked, biztos tüdőgyulladás. Tisza némán hallgatta az asszonyi aggodalom argumentumait, de ott künn menydörgött az istenadta nép tovább:

— Itt halljuk a méltóságos urat!

Hát aztán a méltóságos ur nem kérte magától tovább. Jó tanács ide, böcs tanács oda, bizony kiállt beszélni a rémséges esőbe és hála Isten, nem történt baja. A hölgyek a község háza pitvaráról hallgatták a beszédet aggódva, szorongva. S mikor a beszédnek vége volt, Tiszáné remegve sietett csontig ázott ura elé:

— Látja, látja. Hogy tehet ilyet?

Tisza jókedvű volt. Nevetve fogta karon a feleségét:

— Ja lelkelem én megszavaztattam az asszonyokat, de ne feledkezzünk el a pluralitásról, nekem három szavazatom van...

UJDONSÁGOK.

* **Sznmélyi hir.** *Novotny S.* Alfonz főgimn. igazgató hazatért olaszországi utjából és átvette hivatala vezetését.

* **Főispáni titkárok kinevezése.** A belügyminiszter *Siket Andor* kir. törvényszéki joggyakornokot, *Siket Traján* posta-távirda igazgató széptehetségű fiát a belügyminisztériumhoz segédfogalmazóvá nevezte ki és főispáni titkári minőségben szolgálattételre Nagyváradi város főispánja mellé rendelte ki. — Ugyancsak a belügyminiszter *Szunyogh István* nagyváradi lakost a belügyminisztériumhoz fizetés nélküli segédfogalmazóvá nevezte ki és szolgálattételre Torda-Aranyos vármegye főispánja mellé nevezte ki.

* **A közegészségügyi bizottság ülése.** Nagyváradi város közegészségügyi szakbizottsága hétfőn, május hó 9-én, délután 5 órakor a városházán ülést tart. A szakbizottság ez alkalommal a kerületi orvosi állásra beérkezett pályázatokat bírálja el s véleményét mond a csillagvárosi lakosok azon kérélmé tárgyában, hogy Csillagvároson egy gyógyszertárra adjon engedélyt a miniszter.

* **Mit főznek a vármegyén?** Közösleges fekete szurkot, melynek füstje betölti az egész megyeházát. Renoválják a vén keshedi épületet. Minden évben tetemes összeget áldoz a megye erre a renoválásra és minden évben van új renoválni való, mert az épület rozoga alkotmány, ahol a renoválás főleg pénzpazarlás. Most a kapualját verték le és vakolják újra. Ez a munkálat circa 2000 koronába kerül. Lesz modern kapualja a vármegyének újra festve a kor igényeinek megfelelően. A

külső mutatni fog, azonban a belső az annál visszaszítóbb. A megyeházán nagyon sok hivatalos helység van, amelyek sokkal piszkosabbak, kopottabbak és avultabbak, mint a kapualja volt. Ezekben a helységekben pedig reggeltől estig görnyedő tisztviselők dolgoznak, akiknek egészsége föltétlenül megköveteli, hogy legalább egészségügyi szempontból kifogástalan hivatalos helységet adjon a vármegye első sorban s majd ha ez meglesz, akkor talán idősebb lenne modern kapualját csináltatni. Különben a megyei hivatalos helységekre felhívjuk az illetékes egészségügyi hatóságok figyelmét.

* **Bonyodalom egy ezüst serleg körül.** Sajósy Ignác zálogházas tegnap egy ezüst serleget vitt a rendőrségre és jelentette, hogy azt egy iparos kinézésű ember vitte be hozzá elzálogosítás végett. A zálogházasnak mindjárt gyanus volt a dolog és kérdőre vonta az elzálogosítót, aki magát Schnabel Józsefnek mondogta és a serleg szerzésére vonatkozólag azt adta elő, hogy Ungerleider piaci árus bízta rá. A zálogházas erre felhívta Schnabelt, hogy küldje el Ungerleider, mert ennek igazolása nélkül nem fogadja el a tárgyat. Schnabel erre el is sietett Ungerleiderért, de még azóta nem tért vissza. A rendőrség ezért most keresi a serleg gazdáját, de még inkább a titokzatos elzálogosítót.

* **Verseny tárgyalás a polgári leányiskola építésére.** A város elhatározta, hogy a Tisza Kálmán téren a régi városházát elemi iskolának alakíttatja át, a régi magtár helyére új polgári leányiskolát, az udvaron pedig közös tornacsarnokot építtet. Az építkezésre tegnap tartották meg a városházán az árlejtést. A következő ajánlatok érkeztek be: 1. Reisinger József 112,190 K 08 fillérért hajlandó az összes építkezéseket elvállalni. 2. Incze Lajos és társa 115,408 K 43 fill.; s elkészíti 1910. nov. 4-re. 3. Rendes Vilmos és társa 108,186 K 08 fill. s elkészíti 1910. okt. 15-re, a tornacsarnokot 1910. nov. 15-re; 4. Rimanóczy Kálmán 114,894 K 13 fill., de ebből enged még 5 százalékot, úgy, hogy az egész munka 109,149 K 71 fillérért építi fel az egész munkát s kész lesz 1910. dec. 1. Ezenkívül ajánlatokat tettek: Vicsay testvérek a lakatos, vízvezetési, kályhás és bádógos munkákra 9460 koronával; Fábian József az asztalos munkákra 8698 K, Grünwald Jenő az összes vasra, lakatos, vízvezetési és csatornázási munkákra 15,054 K, Rosenberg Izso a csatornázásra 2681 K, Tóth Kálmán a vízvezetési, csatornázási és bádógos munkákra 4027 K, Szántó Dezső a vas és lakatos munkákra 8488 K, Széles Sándor az asztalos munkákra 9070 K, Réh Ferenc az asztalos munkákra 9205 K, Barza József a kárpitos munkákra 168 K, Goldberger Lajos a bádógos, vízvezetési munkákra 4505 koronával. Ezenkívül ajánlatot tett a Hunphrey Ltd. permanens épület és szállító házak gyártó cég különleges tornacsarnokra, mely bérhová elvihető, 32,400 korona összeggel. A beadott ajánlatokat kiadják a mérnöki hivatalnak és a számvevőségnek, hogy azokat számsíták ki s ennek alapján állapítják meg, melyik a legelőnyösebb ajánlat.

* **A vámház-utcai tűz.** A vámház-utcai tüzesetből kifolyólag a múlt havi közgyűlésen elhangzott panaszok után a polgármester megbízásából Gerő Armin rendőrfőkapitány megkereste a vasúti és hajózási főfelügyelőséget, hogy a helyszíni szemle megtartása és a városi vasut mozdonyának megvizsgálása céljából felügyelőségi biztost küldjön ki. A vasut és hajózási főfelügyelőség *Gordán Róbert* vasut és hajózási biztost küldötte ki, aki f. hó 4-én reggel érkezett meg Nagyváradra. A főfelügyelőségi biztossal együtt a helyszíni szemlén

megjelentek a város részszeről Gerő Armin rendőrfőkapitány, Kőszeghy József főmérnök, Grácz Lajos tűzoltó parancsnok, a városi vasut rés-éről Szemesenka Ernő igazgató. A helyszíni szemléről s a mozdony megvizsgálásáról felvett jegyzőkönyvbe a város képviselői bediktálták mindazon panaszokat és sérelmeket, amelyek a tüzesetől kifolyólag a városi vasut ellen elhangzottak, továbbá mindazokat, amelyeket a hatóságok más irányban tapasztaltak. Ezen észrevételeket a főfelügyelőség megfontolás tárgyává teszi s ahhoz képest intézkedni és határozni fog. A város képviselői által tett észrevételek közül legfontosabb azon kijelentés és kívánság, amely szerint az Össi-Várádvelencei vonalon özmozdonnyal, hanem villanyos motorral történjék a teherkocsik vontatása. Ezt a közönség nyugalma és a közrend érdekében változott építkezési viszonyok folytán kívánták a város képviselői. Az esetben, ha a városi vasut mozdonyait villamos vontatásra alakítaná át, illetve a város belterületén ilyenekkel közlekedne a felhozott sérelmek és panaszok 90 százaléka megszűnne.

* **Postaügynökség Feketebátorban.** A nagyváradi posta-távirda igazgató a feketebátori postaügynökséget május hó 11-től ismét életbeléptette.

* **Árvíz a megyében.** Az idei időjárás minden tekintetben abnormis. Most május lenne a naptár szerint, azonban a valóságban poscsék novemberi idő uralkodik. Az eső állandóan esik a hőmérséklet csak hogy a fagy-pont alá nem süllyed. Fűtetlen szobában egyáltalán nem lehet tartózkodni, szóval itt a május, de nincs benne köszönet. A folytonos esőzés következtében a hegyi patakok mindenütt megáradtak, sőt sok helyen ki is öntöttek és nagy károkat okoztak. A béli járásban Toplicakáránd és Béli közötti út mellett a Bajka patak keresztültörte az utat, a hidat elvitte. A közlekedés tehetetlen. A főszolgabíró táviratilag kérte a vicinális utak mérnökségét, hogy azonnal intézkedjék az út helyreállítására. Az esőzések következtében különben mindenütt megáradtak a patakok és folyók s ha eső rövid idő alatt meg nem áll, nagy bajoktól lehet tartani. Az abnormis idő különben így is nagy károkat okoz a növényzet fejlődésében, melyet csak az idő gyors megváltozása hozhat helyre.

* **Aranyóra a macska nyakán.** Rejtélyes levelezőlapot kapott tegnap a nagyváradi rendőrség. A levelezőlapon a következő sorok állottak nagy ákom-bákom betűkkel:

Nagyváradi egy olyan város, ahol a trágyadombon még a macska is aranyórát hord.
Rácz Mihály.

A levelező lapot Bott György rendőrőrmester vette a kezébe nyomozás végett. Bott nyomozását siker koronázta. A várádvelencei szemétdombok közelében megtalálta a rendőrőrmester Rácz Mihályt, aki vadházasságban él Balkucz Annával. Balkucz Annának pedig van egy dádeltetett tarka macskája, amely macska Bott megjelenésekor épen a szemétdombon keresgél. A macska nyakán piszkos spárgával felkötve tényleg ott volt az aranyóra, több értékes kővel kirakva. Bott az előkelő macskát kellő tisztelettel megfogta s az értékes tárgyat lekasztotta róla, Ráczék pedig kérdőre vonta az aranyóra eredetéről vonatkozólag. Ráczék azt állítják, hogy ők lettek az órá, de nem tudták, hogy az arany, ezt bizonyítja az is, hogy a macska nyakába akasz-

tották. Rácák ellen a rendőrség megindította az eljárást, mert a talált aranyóra azonos a mástól évvel ezelőtt özv. Frankl Lázárnétól lopott órával.

* **Helyreigazítás.** Lapunk keddi számában megjelent »Verekedő hetesek« című rövid hír a következő helyreigazításra szorult. A hírből jelzett verekedés nem a Nemzeti Szálloda vendéglőjében, hanem a Kert utcán történt. A verekedéshez Kecskeméti István kitűnő hírvendéglőjének semmi néven nevezendő köze nincs.

* **Nemzetközi kertészeti kiállítás Budapesten.** A budapesti városligeti iparcsernokban f. hó 5-én nyílt meg a második jubilaris nemzetközi kertészeti kiállítás. A kiállítás, melyet fényes ünnepség keretében Serényi Béla gróf földművelési miniszter nyitott meg, egyúttal városunk egyik nagyképzettségű kertészének a kitüntetését is jelenti. A rendezőség ugyanis a jury-tagok sorába felvette ifj. Jelinek Ferenc nagyváradi kertészteleptulajdonost is.

x *Finom uri fehérnemű és minden uri divat és kalap újdonság megérkezett*

Róth M. utóda cégnél.

Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők.

A legizlésebb és a legolcsóbb arany-, ezüst ékszerek és órák

= a bérálásra =

Szilágyi Géza és Társa

órák és ékszerésznél kaphatók.

Rákóczi-ut. TELEFON 630.

x **Személyhitelt,** gazdálkodóknak, kereskedőknak, iparosoknak, hivatalnokoknak, havi törlesztésre is 6—7 százalékos kamatra.

Magán pénzt, rendes foglalkozású hitelképeseknek egy nap alatt folyósítottak diszkrétan.

Jelzálog kölcsönt, házakra, földekre, telkekre, építkezésekre I. II. III. helyre az érték 70—85 százalékig 3¹/₂, 4, 4¹/₂ százalékos alapon.

Megkeresések »**BIZALOM**« jellegű Nagyvárad főposta címzendő.

x Egy 4 szobás modern lakás f. évi november 1-re kiadó. Rákóczi-ut 32.

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében május hó 4, 5, 6 és 7-én a következő igen érdekes mozgókép-újdonságok lesznek bemutatva: 1. Pieke biliárdozik. 2. A testvér büne. 3. A jövő század tudománya. 4. Professor Lufticus. 5. Kárrai márvány ipar. 6. Machreb királyság. 7. Csibész ötlet. 8. Anya vétke. Belépti díj nincs. Kezdete este 9 órakor. Kitűnő italokról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri Hartstein és Orley kávéház tulajdonosok.

* **Borsalino, Pichler és angol kalap** tavaszi újdonságok **REICHARD ÁRUHÁZABA** megérkeztek, hol legelegánsabb budapesti és amerikai cipők kaphatók.

x **Olvassa el kérem!** ha érdekli, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű Wolframégit és ami a régiekkel szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki nem akar nagy világitást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket al-

kalmazzon és ami a fő nálam, ezen **Wolfram** égő 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálok felvilágosítással.

Jenny Jenő órák és ékszerész

a bérálási alkalomra ajánlja a helybeli és vidéki n. é. közönségnek dus választékban levő óra és ékszer készletét, amelyet a volt betörés miatt

legutányosabb árban

óhajt kiárúsítani. Órákat egy évi jótállás mellett javítok. Kérve a n. é. közönség szíves pártfogását továbbra is, tisztelettel **Jenny Jenő**, órák és ékszerész Szt. János-u. 39. sz.

Telefon szám 285.

Egy fiut tanulónak felveszek.

A Rokszi-ügy.

A bíróság még nem határozott.

Folytatólagos tárgyalás lesz.

Az egész város lázas érdeklődéssel várta a tegnapi, amelynek reggeli 8 órájára tűzte ki a törvényszék az ítélethozatalt a Rokszi-perben. A várva-várt ítélet azonban nem született meg.

A bíróság 6 napi tanácskozás után sem lát még tisztán a bonyodalmas bűnygyben és ezért újabb bizonyítékok beszerzését rendelte el. Ezekre vonatkozólag a folytatólagos tárgyalás május 13-án lesz és csak ezután fog a bíróság ítéletet hozni.

A félőrai tárgyalásról különben tudósítunk a következő:

Reggel 8 órakor nyitotta meg a tárgyalást Korn Alajos elnök. A közönség zsutolásig megtöltötte a tárgyaló termet és nagy rendben hallgatta végig az elnök szavait. Az elnök bejelentette, hogy a bíróság a bizonyítás kiegészítését látja szükségesnek és ezért újabb bizonyítékok beszerzését rendeli el.

Evégből a törvényszék beszerezni rendeli el Bihar—Illye község 1905—1906. évi községi képviselőtestületi jegyzőkönyveit és írásbeli felvilágosítást kér a nagyszalontai takarékpénztár igazgatóságától, hogy az 1907. évben nyújtott-e be Porumb Kornél az intézetbe egy 9000 és 15000 koronás váltót és ha igen, volt-e azokon kelet és lejárat? Továbbá megkérdezi a »Bihoreana« pénzügyintézetet, hogy ugyanezek a váltók 1907. év július havában belettek-e oda is nyújtva és ha igen, volt-e azokon kelet és lejárat kitűntetve? Ugyiszintén megkeresi a nagyszalontai földhitelintézetet is, hogy dr. Rokszi György járt-e ott az 1907. évben jelzálogos kölcsön megszerzése végett. Megszerezni rendeli el azonkívül Biharvármegye alispáni hivatalától Porumb Kornél feyelmi ügyének az iratait és a vallás és közoktatásügyi miniszteriumtól azt a nyugtát, melynek ellenében id. Porumb Nesztor 1907. év július 30-án a nagyváradi adóhivaltól a kongruját felvette.

Végül 3 tanu megidézését rendeli el a Csonka-téle perre vonatkozólag.

Bejelentette végül az elnök, hogy ezek folytatólagos tárgyalására a törvényszék május 13-át tűzi ki.

IRODALOM.

A »Kath. Hitterjesztés Lapjai« 1910. május havi füzeté a következő tartalommal jelent meg:

Havai szigeteiken. Aroud Cypian venesui hit-hirdető levele (Folyt. és vége). — A loangoi

missió keletkezése a francia Kongóban (Vége). A szentferencendi missiók ismertetése. A marokkói missiók. — Missiói tudósítások: Előindia: Bottero püspök ötven éves jubileuma. — Dél-Amerika: Szalezi missionáriusok Patagoniában. — Sziget-tenger: Hírek a Salamon-szigetéről. — Észak-Afrika: A kigyó és a hitterjesztés. — Német-Ujguinea. — Kegyes adományok.

Képek: Nyugat-Afrika: Az őserdőben. — Nyugat-Afrika: Pihenő az erdőben — Kína: Hit-hirdető kínai öltözetben. — Kína: Kínai vőlegény és menyasszony. — Nyugat-Afrika: Carrie püspök siremléke. — Dél-Amerika: Szalezi hit-hirdető két benszülőttel. — Előindia: Bottero kumbakonami püspök. — Előindia: Belpoklos Kumkamonamból.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Jótékonycélu hangverseny.

Vasárnap d. u. Ossitos, este: Gyimesi vadvirág.

Szép Heléna. Hétfőn este a zeneirodalom klaszikus nagymestere, Offenbach, leghíresebb alkotásával szerepel a repertoiron. »Szép Helénát« ujtja fel az igazgatóság, ezt a csupa dallam és csupa látványosság operetét, amely már olyan sokszor szerzett különös nagy gyönyörűséget a mult szezonok közönségeinek és beigazolta, hogy sok régi szép mű ma is többet ér a legdivatosabb modern komédiánál is.

Nagyváradi Kozmetikai Gyógyintézet

Fogorvosi és gyógyfogtechnikai

ambulatorium

RAKÓCZY-UT 5. SZ. = Telefon 752.

Orvostudományi alapon való kezelése az ember külsejével. Arc és szépség ápolás. Pattanásos, szemölcsös, szeplos, májfoltos stb. arcoknak gyógyítása s ezen szépséghibák elmulasztása. Az elcsufító arcszőrök gyökere eltávolítása. Hajhullás kezelése. Villamos vibrációs arc és fej-massage, villamos kékfény. Röntgen-és paraffin kezelése. Az intézet a legmodernebb gépekkel van felszerelve.

Fájós fogak gyógyítása,

fájdalom nélküli foghuzások, porcellán-, arany- stb. plombák, csapos fogak, arany fogkoronák, lemeznélküli singfogsorok stb.

Rendelés 9—5-ig.

Az összes kitűnő hatású, de ártalmatlan kozmetikus gyógyszerek az intézetben beszerezhetők. Diszkrét postai szállítás útján is.

Dr. Halász Andor.

TANÜGY.

Tanítók vasuti jegye. A közs. és felekezeti tanítók régi és méltányos kívánsága úgy látszik teljesülni fog végre-valahára t. i., hogy az áll. tanítókkal egyenlő kedvezményes vasuti jegyből részesüljenek. Mint biztos forrásból értesülünk Hieronymi keresk. miniszter határozott ígéretet tett erre vonatkozólag s a megadott kész javaslat már teljesen készen áll s a legközelebbi minisztertanács elé kerül döntés végett. A jegyügyében különben a tanítók hatalmas küldöttsége ma, szombaton, fog tisztelegni a keresk. miniszternél. A mintegy ezerre menő küldöttségben Nagyváradról is több tanító vesz részt.

EGYESÜLETEK.

A pénzügyi szövettségének közgyűlése. A Magyarországi Pénzügyi Szövetség Országos Szövetsége biharmegyei körzete folyó évi május 7-én, délután 4 órakor Nagyváradon, a Kereskedelmi és Iparkamara helyiségében közgyűlést tartja. A tárgysorozat a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. Mándy Lajos, ny. min. tanácsos, a Szövetség elnökének válasza. 3. Titkári jelentés. 4. A parcellázás, mint banküzlet. Előadó: Kornstein Hermann, a Gazdasági Tanács elnöke. 5. A jegybank szervezete. Előadó: dr. Berényi Pál, a szövetség főtitkára. 6. Az ipari hitelről. Előadó: dr. György Ernő, a szövetség titkára. 7. Indítványok, melyek az elnökségnél f. évi május 1-ig bejelentendők. Nagyváradon, 1910. április hó 27-én. Dr. Hoványi Géza, a bizottság elnöke. Dr. Adorján Ármán, a bizottság titkára. Este 8 órakor társas vacsora a Sas éttermében.

TÁVIRATOK.

London máj 7. Londonból jelentik: Eduárd angol király éjjel 12.26 meghalt. Az angol király betegsége.

London, május 6. A király házi orvosai Sir Reid és Sir Laking a királyi palotában töltötték az éjszakát. A kastély környékét tűzzel látták el, hogy minden zajt tompítsanak. Nagy ember tömeg állott a kastély előtt abban a reményben, hogy megnyugtató híreket fog kapni. Több színházban a közönség a nemzeti himnusz énekelt. Az összes lapok cikkeket hoznak, amelyekben kifejezést adnak azon reményüknek, hogy a király rövidesen felgyógyul.

London, május 6. Éjjel óta a városban a király állapotáról több mint pesszimisztikus hírek keringenek. A walesi herceg a buckinghami palotából csak késő éjjel tért haza és nagyon levert volt. A király állapotában délután állott be a rossz fordulat. Dél előtt a király még kihallgatásokat adott.

Borzalmas földrengés.

Elpusztult város.

Eddig ötszáz halott.

Newyork, május 6. San-Juan del Sarbol érkezett távirat szerint Carthago (Cascarica) földrengés következtében elpusztult. Ötszáz ember az életét veszítette.

Newyork, május 5. Bővebb részletek a carthagói földrengésről csak gyéren érkeznek, mert Carthago és San-José között a táviródrótok el vannak szakítva és a carthagói táviró-hivatalnokok elpusztultak.

A katasztrófa által sújtott városban százával hevernek a sebesültek. San-Joséban is több épület megrongálódott. De emberéletben nem történt kár.

Carthago Costa Rica köztársaságnak egyik nagyobb városa. A legrégebbi spanyol-amerikai városok egyike; már 1552-ben fönnállott. Mostanában körülbelül 30.404 lakosa volt. 1823-ban egy ízben volt már földrengés itt, amikor az egész város elpusztult és újra épült.

NYILTTÉR.

Dr. Pojnar Szever
ügyvédi irodáját
Rákóczi-ut 8. sz. alá helyezte át.

Igazságszolgáltatás.

Agyonütötte a szomszédját. Blága Péter és Blága Lázár belényesszentmiklósi lakosok jó barátok és szomszédok voltak egymással. A múlt év decemberében azonban egy társas összejövetel alkalmával egy kicsit többet találtak inni a jóból és ittas állapotban összeshallgaltak egymással. Az összehallgatás közben Blága Péter felragadta a széket és azzal úgy ütött Blága Lázár fejére, hogy az szörnyet halt. Az esküdtzéki tárgyalás tegnap volt ebben az ügyben. Blága Péter, aki ellen az ügyesség halált okozó súlyos testisértés miatt emelt vádat, azzal védekezett, hogy erősen ittas állapotban követte el tettet. Védője, dr. Fényes Odön hatalmas beszédben kérte védené beszámíthatatlanságát megállapítani. Az esküdttek vádlottat bűnösnek mondták ki és így a törvényszék Blága Pétert 3 évi fegyházra ítélte. Védője semmisségi panaszt jelentett be. Elnök Millye Gyula, ügyész Thury Endre volt.

REGÉNYCSARNOK.

R ó z s i k a.

Irta: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. —

(Folytatás.)

37

IX. FEJEZET.

A fi- és nőtestvér.

O aristokrata, mondom neked! Nincs e már elég áruló a táborunkban?

— Ki legyen az?

— Hiszen nem mondhatom, hogy éppen felfedeztünk volna valakit; de mégis kell lenni néhánynak. Nem azt mondhatja-e az okosság velünk, hogy minden embernek csak maga felé hajlik a keze.

— És te?

— Én igazi patrióta vagyok. En csak azt kérem a központi bizottságtól, hogy alkalmazzanak hazám megmentésénél — ezer frank havi fizetéssel. Franciaország mindenek felett!

— Természetes, ez mindenkor önként értendő! Te könnyen kielégíthető vagy, bátyám. Te jó hazafinak mutatad magad, de nem látsz messzire. Az oly vállalat, minő a miénk, nem fog előbbre menni magától. Olyan az, mint

egy kis csecsemő, mely jól fentartja egyensúlyát addig, míg a padlón előre tipeg, de miheyst megáll, felbukik. Mozgásban kell tartanunk a gépezetet. Te és a te társaid megelégedetteknek látszotok, ha fizetéseket huzhatjátok, s a gépezetet állni hagyjátok.

— Te legjobban tudod, Leonie. És mégis nem érelem hiánya szerezte meg nekem a Coupe-téte nevet?

— Te kitűnő vagy saját szakodban, bátyám. Közülünk senki-k sincs több tapintata nincs több discretioja. Senki sem tud oly határozott beszédet tartani. Bókolás nélkül mondom, hogy ékesszólásod oly zuhatag, mely mindent elsöpör maga előtt. De figyelj. Ha kénytelen volnál lemenni az utcára s a polgárok tömegét, a svájci gárda, a király testőrsége, vagy mit is mondjak, egy kilencfontos üteg ellen vezetni. Mikép tetszenék ez neked Jakab? Nem fedezné-e fel ekkor a nép, hogy az ő kis Coupe-féte-jük bátrabb a szavakban, mint a tettekben?

Együtt voltak ők abban a lakásban, ahol Montarbas el volt rejtve — mely lakásban a gróf most már nagyon otthonosan találta magát, mert több látogatást tett azóta Leonienál és egy szikra érdeklődést is tudott kelteni ama kemény fehér kebelben. Az volt a legboldogabb órája, mikor Montarbas hozzá jött s már kezdett a fölött ábrándozni, hogy mit fog mondani: és számított a gyönyörre, melyet a vele való társalgásban fog találni; s oktan levertséget kezdett tapasztalni, mikor a gróf elhagyta. Büszke erős természetű nő volt, kiből az érzelmek idáig teljesen alá voltak rendelve az akaratnak, úgy hogy szinte képtelenségnek tűnt fel előtte az, hogy az érzelmek valaha tulsulyra vergődjenek a köznap megfontolás fölött.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tűzdetudósítások.

Budapest, május 6.

A gabonatözsde.

50 kilogramonként.

Buza májusra	—	—	11.65
Buza októberre	—	—	10.33
Rozs októberre	—	—	8.12
Zab októberre	—	—	6.53
Tengeri májusra	—	—	5.76
Tengeri júliusra	—	—	5.90

Irányzat: Nagyon lanya.

Dr. VUOSKIOS GYULA

Meghívó.

Az ópalotai kertészeti részvénytársaság Nagyváradon Ezredévi-émléktér 2. sz. a. levő helyiségében 1910 év május 16-ikán délelőtt fél 11 órakor

rendes évváró közgyűlést

tart, melyre a részvényeseket meghívja.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság évi jelentése, az évi mérleg és zárszámadások bemutatása, határozathozatal a társaság további fenállása iránt.
2. A felügyelő bizottság jelentése az évi mérlegről és zárszámadásokról.
3. Az igazgatóság és felügyelő bizottságnak adandó felmentvény feletti határozathozatal.
4. A felügyelő bizottság megalakítása.
5. Esetleges indítványok.

Nagyváradon, 1910 május 6.

AZ IGAZGATÓSÁG.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő
anyagokkal u j o n n a n berendezve.

Mindennemű hivatalos, üzleti és
egyéb nyomtatványok a legjutányo-
sabb árak mellett, izléses kivitelben
===== készítettnek. =====

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei
nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL”
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapítottott :
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett
a „Tiszántul”-ban közöltetnek.

Alapítottott :
1894.

HANGVERSENY a Szigligeti-színházban

Hlatky Endre, Nagy-Váradi város főispánjának és Dr. Miskolczy Ferenc, Biharvármegye főispánjának védnöksége alatt a nagyváradi

Városi Árvaház és a Tüdőbetegek Üdülőhelye javára folyó évi május hó 7-én, azaz szombaton, özv. báró Vay Arnoldné Mikes Sarolta grófnő zongoraművésznő a Szigligeti-színházban

hangversenyt

tart. A hangversenyen közreműködnek még: Dr. Veress Endréné énekművésznő, Herczeg Ferenc nagynevű írónk és Dezséri Bachó István karnagy vezetése alatt a budapesti I. kerületi honvéddzenekar.

MŰSOR:

1. NYITÁNY. Előadja: Dezséri Bachó István karnagy vezetése alatt a budapesti I. kerületi honvéddzenekar.

2. SAINT-SAENS. Áriák a »Sámson és Delila« c. operából:

a) Sámson el fog jönni...

b) Kívül szívem neked... Előadja: dr. Veress Endréné énekművésznő. Zongorán kíséri: dr. Papp Alajos.

3. MOZART: Zongoraverseny A-dor. Allegro Andante-Presto. Előadja: özv. báró Vay Arnoldné Mikes Sarolta grófnő zongoraművésznő. Kíséri: a honvéddzenekar.

4. FELOLVASÁS. Tartja: Herczeg Ferenc.

5. MEYERBEER: Fides nagy börtön-áriája a »Prófeta« c. operából. Előadja: dr. Veress Endréné énekművésznő. Zongorán kíséri: dr. Papp Alajos.

6. a) DVORAK: Furiant.

b) SCHUMANN: Nachtstück.

c) CORELLI-FRIEDENTHAL: Caprice de Concert. Előadja: özv. báró Vay Arnoldné Mikes Sarolta grófnő zongoraművésznő. Kíséri: a honvéddzenekar.

7. NAGY EGYVELEG. Dezséri Bachó István karnagy vezetése mellett előadja a budapesti I. kerületi honvéddzenekar.

A hangverseny kezdete 8 órakor.

Helyárak:

Nagy páholy: 30 kor. Földszinti és emeleti páholy: 20 kor. Zsöle 6 kor. Kőrszék: 4 kor. Támlásszék: 2 kor. 50 fill. Másodemeleti erkély I-sor 2 kor., többi sorok: 1 kor. Földszinti állóhely: 1 kor. Diák- és katonajegy: 60 fill. Karzati állóhely: 40 fill.

Jegyek előjegyezhetők és válthatók Sebő Imre könyvkereskedésében Nagy-Váradi és a hangverseny napján este a pénztárnál. A jótékony célra való tekintettel kérjük a hangverseny szíves támogatását. — Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

A rendező bizottság nevében:

Özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsénk a n. é. gazdaközönség szíves tudomására hozni, hogy

lakatos és mezőgazdasági gépműhelyünket Nagyváradon, **Szent János-utca 20. sz.** alatt megnyitottuk.

Amidőn műhelyünket a n. é. gazdaközönség becses pártfogásába ajánljuk; bátrak vagyunk megemlíteni, hogy szakmánkban **25 évi tapasztalattal bírunk**, mely idő alatt állandóan elsőrendű műhelyekben, több éven át a PERGE és ROZSLAY-féle ekegyárban voltunk alkalmazva. A gazdaközönség érdekeit szolgálva: a szükséges gazdasági eszközöket, u. m.: különféle ekéket, boronákat, eke kapát, szóró rostát, borsajtót, szőlőzúzót, továbbá mindennemű géplakatos és épület munkát, vízvezeték berendezést csakis a legjobb anyagból és legerősebb kivitelben állítjuk elő és kizárunk minden versengést, mely által csakis silány készítmény birtokába juthatni. Kérjük tehát bizalommal hozzánk fordulni, s reméljük, hogy nagybecsű megrendelését minden tekintetben ki fogjuk érdemelni.

Tisztelettel

Jánky és Balogh.

Első nagyváradi kenyérgyár

Jókai-u. 17. sz. alatt.

Telefon: 949.

Telefon: 949.

Tisztelettel értesítjük Nagyvárad város t. közönségét, hogy a vidéken sehol nem látható, óriási kiterjedésű, villanyerőre berendezett **Első nagyváradi**

kenyérgyár

gyártmányai a következő árak mellett árusítatnak:

1 kg. fehér kenyér 36 f., félbarna 30 f., barna 25 f., tiszta rozs kenyér 28 fillér.

Az első nagyváradi kenyérgyár

minden időben **friss, izletes** termékei a következő helyeken kaphatók:

Blau F. Sándor Bodega, Nagypiacz tér.
Balázs Mártonné kereskedő, Sztaroveczky-u.
Fellner József csomage-üzlet, Szarvas-sor.
Feuer Bertalan kereskedő, Fő-utca.
Fülöp Lipótné kereskedő, Csengeri-utca.
Grósz Izidor kereskedő, Körözs-utca.
Grünvald Mór és Társa kereskedő, Kolozsvári-utca.
Jakobovits Adolf kereskedő, Kolozsvári-u.
Jenny Nándor kereskedő, Sztaroveczky-u.
Kohn Dávid kereskedő, Sánc-utca.
Kutassy Lajos kereskedő, Teleky-utca.
Klein Mór kereskedő, Kolozsvári-utca.
Klein József, Pál-utca.
Lebovits bodega Zöldfa-utca.
Petrovics Mihály kereskedő, Fő-utca.
Rosenthal Samu kereskedő, Kapucinus-u.
Róth Albert kereskedő, Kolozsvári-utca.
Stolcz Henrik kereskedő, Hattyu-utca.
Süßerstein Arnold kereskedő, Kert-utca.
Schön Lipót pékmester, Kert-utca.
Vasszerstrom Arnold kereskedő, Bányasor.
Veisz Emánuel kereskedő, Szaniszló-utca.
Vasvári Ferenc kereskedő, Széles-utca. Fő-terakat.
Reich Sándor kereskedő, Szt.-János-utca.

Nyomatott a Szent László-nyomdában, Nagyváradon.

Egyszeri használat meggyőző min-
penkit, hogy a

Gyöngy

Szinszappan

minden vízben, akár meleg, vagy hideg, kemény vagy lágy, gyorsan és erősen habzik; könnyen hatol a szövetbe, MEGLEPO GYORSAN OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy a szövetnek legkevésbé is ártalmára volna, teljesen tiszta és ment maró anyagoktól.

Csodálatos tisztító erejét a nyers anyagok leggondosabb kiválasztásának köszönheti.

A Gyöngy

szappan

mindig egyenlő minőségben lesz elő-
álítva.

Használata minden tisztítási célra és mindennemű mosáshoz a leg-
kiadósabb.

A Gyöngy

Szinszappan

minden háztartásban jelentékenyen
megtakarít IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT.

A Gyöngy

Szinszappan

a mosószappanok királya.

Elsőrendű magyar gyártmány

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t.

Nagyváradon,

melynek városi raktárában (Zöldfa-
utca) ezenkívül a mosószappanok minden faja (debreceni, szegedi, csont, márvány, legfinomabb beretva-
szappan stb.) valamint KÓKUSZSIR,
CSÓ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb
mennyiség vételénél is EREDETI
GYÁRI ÁRON KAPHATÓK.